

ሃገራዊ ዕርቂ፡- አድላይነቱን አተገባብርኡን አብ ኤርትራ

ብ

ፕሮፌሰር ዓወት ተ. ወልደሚካኤል

ሃገራዊ ዕርቂ እንታይ ማለትዩ?

ሃገራዊ ዕርቂ ካብ ሓደ ዘይበሃግ ናይ ቅልውላው ኩነታት ንምንጋፍ፡ ወይ ሓደገኛ አንፈት ዝሓዙ ምዕባሌታት ንምውጋድ፡ ወይውን ዘይዓረፈን ዘየቕስንን ናይ ጎነጽን ቅርሕንትን ታሪኽ እተደቅሰሉ መስርሕ ሓባራዊ ዘተ፡ ጸጸትን ሕውየትንዮ። ዕላማን አሰራርሓን ውጽኢትን ሃገራዊ ዕርቂ ካብ ቦታ/ሃገር ናብ ቦታ/ሃገር ዝፈላሌን እንተኾነ፡ ብድብድቡ ሃገራዊ ዕርቂ ልዕሊ ምቕጻዕ በደልቲ፡ ምኽሓስ ተበደልቲ ዘቐድም፤ እቲ እከይ መድረኽ ንኻይድገም ድማ ታሪኽ እናሰነድካን ተመክሮ ግዳያት እናቀረስካን (memorializing) ናይ ጽባሕ ሰላምን ስኒትን ሕብረተ-ሰባት እተውሕሰሉ፡ ናብ ሓድሽን ዝሓሸን ናይ ሕግን ፖሊቲካን ጸጥታን ስርዓት ዘሰጋግር አገባብን መድረኽን ኢዩ። ካብ እዉጅ መትከላት፡ ተልእኾ ስራሕን አገባብ አሰራርሓን መስርሕ ሃገራዊ ዕርቂ ወጻኢ ኮይኖም ዝተረኽቡ ጉዳያትን ሰባትን ከኣ ናብ ዝምልከቶም ትካላት ፍትሒ ተመሓላፊም ዝግብኦም ፍርዲ ይረኽቡ።

አብ ዝተፈላለዩ ክፋላት ዓለም ግን፡ አብ ሞንጎ ተጻረርቲ ዝኾኑ ፖሊቲከኛታትን ውድባትምን (እንኮላይ መንግስቲ) ዝግበር ስምምዓት ከም ሃገራዊ ዕርቂ ይዝረበሉ ኢዩ። ማሕበረ-ቁጠባውን ፖሊቲካውን ጽልዋታት ናይዞም ከምዚ ዝአመስሉ መስርሓት ድሩት ሰለዝኸውን፤ ገለውን አብ ታሕተዋይ ቀጻላታት ሕብረተ-ሰብ ለውጢ ስለዘየምጽኡ (ሓደ ሓደ ግዜውን ንኩነታት ተራ ዜጋታት ሰለዘብእስም)፡ ሃገራዊ ዕርቂ ከም ናይ ሓያላን መሳርሒ ጥራሕ ወይ ከም ንጠቕሚ ሓያላት ዘገልግል ጉልባብ ክርኣ ጌርዎ። እንተኾነ ግን፡ ነፍሲወከፍ ሃገር ኮነ ሕብረተ-ሰብ ዝኸተልዎ ዕላማታትን ትሕዝቶን አገባባትን ሃገራዊ ዕርቂ ብሽግራቶምን ዓቕምታቶምን ሰለዝውሰን፡ እቲ መስርሕ ሓደ ዓይነት (ዩኒፎርም) ባህሪ ወይውን አድማሳዊ መምዘኒ የብሉን። ሰለዝኾነ ድማ ንሕና ኤርትራውያን ንኹሎም ዝገጥሙና ዘለዉ ሽግራት ብሓባር ገምጊምና ዝበለጸ መማውጽኦ ይኸነናዩ ኢልና ዝተሰማማዕናሉ ዓይነትን አገባብን ሃገራዊ ዕርቂ ክንክተል ይግባእና።

ስለምንታዮ ሃገራዊ ዕርቂ አብ ኤርትራ ዘድሊ? ብኸመይከ ክትግበር ይኽእል?

ሃገራዊ ዕርቂ ከም አርእስቲ ክለዓል ከሎ፡ ብዙሓት ኤርትራውያን ናይ ሩዋንዳ ዝአመሰለ ህልቂት ዘኸተለ ግጭት ስለዝርኣዮም ‘ንሕና ምስ ሓድሕድና’ዶ ባእሲ አለናዮ? ዘይ ምስቲ ስርዓትዮ ባእስና. . .’ ብምባል ሃገራዊ ዕርቂ ከምዘየድሊ ይዛረቡ። እንተኾነ ግን አባላት እዚ አብ አስመራ ዘሎ ስርዓት ኤርትራውያንዶ አይኮኑንዮም? ገሊኦም አሚኖም ገሊኦም ክጥቀሙ ገሊኦም ከኣ ፈሪሆምን ተአዚዞምን ንህ.ግ.ደ.ፍ. ከም ፖሊቲካዊ ትካል አባላቱ ዝኾኑን፡ ነቲ ህ.ግ.ደ.ፍ. ዝመርሖ መንግስቲ ድማ ዝኸተሉን ዘገልግሉን ዘለዉ ኤርትራውያን ዜጋታት ኢዮም። መሰል እዞም ዜጋታት ምሕላው ናይ ፖሊቲካ ሜላ ዋይ ስትራቴጂ ዘይኮንስ ከም መሰረታዊ መትከል ክንኣምነሉን ክንሰርሓሉን ይግባእ።

ብተወሳኺ፡ እቲ ስርዓት ዝፈጸመምን ዝፍጽሞም ዘሎን ጌጋታትን በደላትን ብዓይኒ ግዳያት ክርኣዩ ከለዉ ብኻልኦት ተራ ዜጋታትዶ አይኮኑን ዝትግበሩ ዘለዉ? በቲ ሓደ ወገን፡ ግዳያት አብ ልዕሊኦም በደል ንዝፈጸሙ ካልኦት ዜጋታት (መን ኣዚዝዎም ብዘየገድስ) ቂም ክሕዙን ሕነ ክፈድዩ ክደልዩን ባህርያዊዮ። ብቲ ካልእ ወገን ድማ፡ እቶም በደል ዝፈጸሙን ዝተጋገዩን ብጌግኦም ካይ ሕተቱን ኣካላዊ ድሕነቶም ንኸውሕሱን ምእንቲ ሓይሊ ክድልቡ ከምዝፍትኑን

ምስ ዘይሰልጦም ድማ ወይ ክስደዱ ወይ ክኣኦ ምዩኞ እና በሉ (ኣብ ፓራሞ) ከም ዝነበሩን ሩዳኢዮ። ኣብ ሞንጎ ቂም ናይ ገለ ዜጋታትን ናይ ካልኣት ዜጋታት ዘይተሓታትነትን ወይከኣ ስደትን ፓራሞን ዝፍጠር ሃጓፍ ህዝቢ ናይ ምንጃትን ሃገር ናይ ምብትታንን ሓደጋ የኸትል።

ስለዝኾነ ድማ ሃገራዊ ዕርቂ ኣብ ኤርትራ ኣድላዩ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ቅድሚ 25 ዓመታት ክኸውን ዝነበሮ ኣገዳሲ መስርሕ ኢዩ። ሕጂ ግን ህዝብናን ሃገርናን ንምድሓንን ናይ ሓባር መጻኢና ንምውሓስን እቲ ዘሎና እንኮ ኣማራጺ ንኹሉ ዜጋ ዝሓቁፍ ሃገራዊ ዕርቂ ጥራሕ ኢዩ። ምክንያቱ፡ እቶም ኣብ መእተዊዚ ዓንቀጽ ዝተጠቐሱ ሃገራዊ ዕርቂ ዝጠልቡ ሰለስተ ተርእዮታት (ሴናሮታት) ኣብ ናይ ሎሚ ኤርትራ ጎሊሖም ሰለዝርከቡ። ንሳቶም ድማ፡- 1) ዘይደቀስ ታሪኻዊ ሓድሕዳዊ ጎነጽ፤ 2) ሰፊሕ በደላትን ግህስት ሰብኣዊ መሰል ዜጋታትን ዝፈጸመሉ ዘሎ ዘይርጉእ ህልዊ ኩነታት፤ 3) ከም ውጽኢት 1ን 2ን ዘይውሑስ ናይ መጻኢ ሰላምን ምርግጋእን ህዝብናን ሃገርናን። ሓንቲ ካብዘን ዘለስተ ሴናሮታት ኣመና ዓባይ ክነሳ፡ ኣብ ሃገራና ግን ሰለስቲኤን ምህላውን መለክዒ ናይቲ እንርከቦ ዝኒፍ ሀገራዊ ትራጀዲ ኢዩ።

ድሕሪ ናጽነት፡ እዚ መስርሕዚ ንዝሓለፉ ውሽጣውያን ጎነጽት ኣደቂሱ ሓድሽ ንኹሉ ዝሓቁፍ፡ መሰል ዜጋታት ዘኸብር፡ ንግዝኣተ-ሕጊ ዝምእዘዝን ብግሉጽነት ዝሰርሕን ፖሊቲካዊ ሃዋህው ከኣንግድ ምተገበኦ። ስለምንታይ ኣይኮነን ንዝብል ሕቶ ኣብ ካልእ መድረኽ ሓባራዊ መረዳእታ ከነማዕብለሉ ንኸእል ንኸውን፤ ዘይ ምጃኑ ግን ንህዝብናን ሃገርናን ኣብዚ ሕጂ ዘለናዮ ኣሰካፍን ዘሕፍርን ሓደገኛ መድረኽ ኣብጺሑና ኣሎ። ሓይሎምን ሃብቶምን ብዘየገድስ ድማ ዉሑዳት ሰባት ወይ ሓደ ጉጅለ ወይውን ሓደ ውልቀ ሰብ ኣብ ሓንቲ ሃገር ክንድዚ ዝኣክል ዕንወትን እከይ ሃዋህውን ከውርድ ወይ በደል ክፍጸም ስለዘይከኣል ‘ናይ ነፍሲ ወከፍና ኣብርክቶ ወይ ሕመኞ እንታይ ኔሩ?’ ኢልና ክንሓትትን መልሲ ክንረክብን ኣገዳሲ ኢዩ። ብሓጺሩ ግን ነዚ ወሪዱና ዘሎ ኣዳራሶ ኩላትና ኤርትራውያን ዜጋታት መሳልላዊ (hierarchical) ሓላፍነት ኣሎና።

ብቐንዱ ናይዚ ወሪዱና ዘሎ ኣዳራሶ ሓላፍነት ዘለዎም፤ እቶም ነዚ ስርዓት ዝመርሑን ዘገልግሉን ዘለዉ ኤርትራውያን ኣሕዋትናን ኣሓትናን ኢዮም። ድሕሪ ዑዊት ሓርነታዊ ገድሊ፡ ነቲ ቃልሲ ዝመርሖ ወለዶ ንፖሊቲካ ከም ሞያ ስለዝሓዙ (ወይ ፖሊቲከኛታት ዘለዝኹኑ) ካብ ናይቲ ሞያ ባህሪ ናጻ ክኸውን ኣይክእልንዮ ኔሩ። ቀዳማይ ዕላማ ፖሊቲከኛታት ኣብ ስልጣን ክንዲ ዝኸኣልዎ ምጽናሕዮ። እቶም ናይ ትማሊ ነጻነት ኣምጸእቲ ናይ ሎሚ ፖሊቲከኛታት ኤርትራ ድማ ብዝተፈላለዩ ጉልባባት ኣብ ስልጣን ንምጽናሕ ዘይተኣደነ ጌጋታትን በደላትን ብምፍጸም ሃገር ኣብሪሶምን ህዝቢ በታቲኖምን ይርከቡ።

ኣብ ሓርነታዊ ቃልሲ ዓበይቲ ካድራት ዝነበሩን ድሕሪ ናጽነት ማእከላይ ጽፍሒ ስልጣን ዝሓዙን ብስለትን ዓቕምን ተመክሮን ዝነበሮም ሃገራውያን ናይ እዋን ሓርነታዊ ቃልሲ መስመር ብምክታል ካብነቲ ናይ መንግስቲ ኣካይዳ ክወጹን ኣማራጺታት ክትልሙን ኣይከኣሉን። እቶም ንመንግስቲ እናኣረሙን እናነቐፉን ንህዝቢ እና ኣንቀሑን ዝሓሸ መገድታትን ኣማራጺታትን ከኣንግዱ ዝግብኦም ዝነበረ ምሁራትን ዓበይቲ ዓድን ምኹራት ሰብ-ሞያንንውን እንተኾነ፡ መብዛሕቲኦም ምስ ኣሰራርሓ መንግስቲ ርዒሞም። ስኣን ሰማዒ፡ እቶም ዉሑዳት ፍሉይ ኣተሓሳስባ ኔሩዎም ኣማራጺታት ዘቕረቡ ሰብ-ስልጣን ኮን ምሁራትን ዓበይትን በብእዋኑ ድምጽም ኣጥፍኡን ጠፍኡን። ከም ሳዕቤኑ፡ እቲ ኣብ ነጻ ሀገርና ዝትከል ዝነበረ ፖሊቲካዊ ስርዓት ብዘይ ቀይድን ልጓምን ናብ ሓያል ዝኣንፈቶ ምህላል ብኣጋ ኣማዕቢሉ ምስ ግዜ ዳርጋ ካልኣይ ባህሪኡ ኮነ።

እቶም ዝተረፍና ተራ ዜጋታት ድማ፡ ገሌና ብዝተፈላለዩ አገባባትን አብ ዝተፈላለዩ ጽፍሕታትን እቲ ግምባርን መንግስቲ ብንጥፈት ተዋሲእና። ገሌና ነቲ ስርዓት ብዘይ ሕቶም ገደብ ዘይብሉ ሞራላውን ዓይነታውን ደገፍ አበርኪትና (ገሌና'ሞ ኸአ ጌና ሕጂ'ውን ነበርክት አለና)። ገሌና ካልእ ጉዳያትና ብምቕዳም ገሌና ድማ አይምልከተንንዮ ብምባል ካብ ማሕበረ-ፖሊቲካዊ ሂደወት ሃገርና እንኮላይ ብቐጥታ ካብ ዝምልከቱናን ዝጸልዉናን ማሕበራውያን ኮነ ሃገራውያን ጉዳያት አግሊልና ጸኒሕናን አለናን። አብ መወዳእትኡ ድማ ንሃገርና አብ ኩናት ካብ ምስዋእ ዘይፈራህና ካብ'ቲ ከም ዜጋታት ንመስለና ክንጣበቐሉ ዝግበአና ዝነበረ መቃለሲ ባይታ ብምእላይ ብዙሓትና አብ ልዕሊ'ቲ ዝዓበየ ናይ ዜጋ ሲቪካዊ ሓላፍነትና ሓንጊድናን በዲልናን።

ፖለቲካኛታትና ባህሪ ሞያኦም ካብ ለበሱ፤ ንፖሊቲካዊ ስርዓት ሃገርና ልጓም ክገብሩሉ ዝነበሮም ሰብ ዓቕሚ ወለድናን ኣያታትናን ሳንዳታትና ንርእሶም ተሎጉሞም ግዳያት ካብ ኮኑ፤ እቶም መንዚዕና መሰላትና ከነረጋግጽ ዝግበአና ዝነበረ ዜጋታት ከአ ሓላፍነትና ዘንጊዕና መሰላትና ክምጽወተልና ብምጽባይ ካብ ለመስና (disempowered ካብ ኮና)፤ መንዮ ተሓታቲ? መንክ ሓታቲ?

አብ'ዚ ህዝብናን ሀገርናን ዝርከብዎ አዝዩ ዘስካሕክሕን ዘሕዝንን ኩነታት ንምብጻሕ እምበኣር ገሌና ብስራሕና ገሌና ድማ ብብኩራትና (by commission or omission) አበርኪትና ኢና። ሽሕዒ ናይ ዝገበረን ናይ ዝሸረን ሓላፍነታት ዝተፈላለዩ እተኾነ፡ ኩላትና ኤርትራውያን ዜጋታት መሳልላዊ ሓላፍነት ከም ዘለና ክዝንጋዕ አይግባእን። ህዝብና አብ ውሽጢ ዓዲ ተረጊዱ፡ አብ ደገ ድማ ተሰዲዱ ተጎዛዝዩን እንኮሎ፤ ዓቕሚ ሰብና ተበታቲኑን ትካላትና በሪስንን አብ ዘለዋሉ እዋን እምበኣር ብኸመይ መገዲ ኢና ንኹሉ ድኻማትን ጌጋታትን ገበናትን ክንጸበባጽብ? ንኹሉ ተጸባጺብና ንወጽዶ? ካሕሳን ደበስን ዝግበኦም ግዳያትን ስድራቤታቶምንክ እንታይ ይኹኑ ክሳብ ሽዑ? ሰላምን ርግኣትን መጻኢ ወለዶታት ሃገርናኸ ብኸመይዮ ክረጋገጽ?

አብቶም ጥሪዚ ሃገራዊ ስልጣን ጨቢጦም ዘለዉን ብማዕሪኡ ሓላፍነት ዝስከሙን ሰባት ጥራሕ ምትኳር ነዘም ሕቶታት ነባሪ መልሲ ክረኽቡዮም ምባል ጌጋዮ። አብ ሓደ ህሞት ግዳያት ዝኾኑ አብ ካልእ በደልቲ ዝኾኑሉ፤ በደልቲ ዝነበሩ ከአ ብተመሳሳሊ ምስ ምቕያር ቦታን ኩነታትን ግዳያት ዝኾኑሉ ኩነታት ውሑድ አይኮነን። ወላቶም ንርእሶም ግዳያት ዘይኮኑ በደልቲ'ውን እንተኾነ ጽቡቕ ዘይረኽቡ ዝበዝሑሉ ግርምቢጥ ዝኾነ ኩነታት ኢና ዘለና። ስለዝኾነዮ ድማ ህዝብናን ሀገርናን ካብ ናይ ሎሚ ጸበባን ናይ ጽባሕ ህውከትን ንምድሓን ንኹሉ ኤርትራዊ ዜጋ ዝሓቁፍ ሃገራዊ ዕርቂ እቲ እንኮ ሰላማዊ ናይ መሰጋገሪ አማራጺ ዝኸውን። ወላኳ አብ መንጎ ሕንፍሽፍሽ ዝመልኦ እንተኾነ፡ ዝለዓለ ሓላፍነት ዝስከም (ወይ ክስከም ዝግበኦ) አብ ሓደ ጫፍ ከምዘሎ፡ በቲ ካልእ ጫፍ ድማ ፍጹም ዝተወጸዐ ግዳይ አሎ። መስርሕ ሃገራዊ ዕርቂ ነቶም ከምዚኦም ዝአመስሉ ግዳያት (ከምኡ'ውን ስድራቤታቶም) ናይ ቀዳምነት ቀዳምነት ክሰርዖም ይግባእ። ፖሊቲካውን ጸጥታውን ካልኣትን ሮጃሒታት አብ ግምት ብምእታው ከአ ነቲ ኮሚሽን ዕርቂ ዘቐውም ድንጋጌታትን ሕግን ነቶም በደልቲ ብኸመይ ክትሓዙ ከምዘለዎም ይሕንጽጽ። ልክዕ እቶም በደልቲ ማዕሬ ስልጣኖምን ቐጥታዊ ተራኦምን ሓላፍነት ዝስከሙ ከለዉ፡ ግዳያት ድማ ከከም ደራጃ ጎድኦቶም ክከሓሱን ደበስ ክረኽቡን አገዳሲ ኢዩ።

መስርሕ ሀገራዊ ዕርቂ ብኣላይነት ሃገራዊ ክዉንነታና እተንጸባርቕን ብቐዕ ዓቕሚ ሰብን ንዋትን ዘለዋን ናጸን ዘይ ሻራዊትን ሽማግለ ክካየድ ይግባእ። መዋቕር'ዛ ሽማግለ ወይ ኮሚሽን፤ ተልእኾኦን ናይ ግዜን ናይ ጉዳያትን ገደብ ስርሓን ድማ ብሓባራዊ ዘተን ስምምዕን ተወሲኑ

ሕጋውነት ይለብስ። አቃውማ ሕብረተ-ሰብናን ታሪኽናን አብ ግምት ብምእታው፥ አላይነት መንፈሳውያን መራሕቲ፥ ያታውያን ሰብ-ስልጣን፥ ዓበይቲ ዓድን ምክራትን ፍቱናትን ሃገራውያንን ወሳኒ ኢዩ።

ሽሕ'ኳ ብዙሓት ንሃገራዊ ዕርቂ ከም መቃለሲ ሜላ ክርእይዎ ዝኽእሉ እንተኾኑ፥ ነባሪ ሰላምን ስኒትን ዝረጋገጽ ግን ሃገራዊ ዕርቂ ከም ሰረተ-እምነት (doctrine) ሃገራውነትናን ከም እምነ-ኩርናዕ ፖሊቲካዊ ባህሊ ሃገርናን ጌርና ምስ እነስርጾ ኢዩ። ከም ተነቃፍን ዘገምታውን መስርሕ መጠን፥ ሃገራዊ ዕርቂ ንዝድለ ፖሊቲካውን ማሕበረ-ቁጠባውን ዕላማታት ብዕግበት ንኸወቅዕ ምእንቲ፥ አጋባባቱን ውጽኢቱን ብቐያዲ ሕጊ ክወሓስ ይግባእ። ‘ተሓጺብካ ናብ ጭቃ’ ከይከውን ከኣ፥ አብ መወዳእትኡ መስርሕ ሃገራዊ ዕርቂ ነቲ ሕሉፍ ታሪኻዊ ጎነጽ ብምድቃስን ነዚ ሰፊኑ ዘሎ እከይ ዝኾነ ሞራላውን ፖሊቲካውን ጸጥታውን ኩነታት ሃገርና ካብ ሱሩ ብምምሓውን፥ ብህያውነት ሃገራዊ ቅዋም ዝኣምን፥ ብሕጊ ዝግዛእ፥ መሰል ዜጋታት ዘኽብርን ንረብሓ ዜጋታትን ሃገርን ብንጡፍ ዝጣበቕን ስርዓትን ትካላትን ባህልን ከተኣታቱ አለዎ።

መደምደምታ

አብ ኤርትራ ብህጹጽ ዘድሊ አኣሎ ዕርቂ፥ ፖሊቲካውያን ሓይልታት/ምንቅስቃሳት (እንኮላይ መንግስቲ ኮይኑ ዘሎ ሓይሊ) ዝገብርዎ ናይ ስልጣንን ሃብትን ምምቕራሕን ልፍንቲ ምፍጣርን ዘገልግል ፖሊቲካዊ መሳርሒ ኣይኮነን። ሃገራዊ ዕርቂ ሓውሰ-ሕጋውን ሓውሰ-ፖሊቲካውን መስርሕ ኮይኑ ዕላሙ ድማ አብ ገጠራት ኮነ አብ ከተማታት አብ ውሽጢ ስድራቤታት ኮነ ከበቢታትን ሕብረተ-ሰባትን ሰላማን ስኒትን ዘስፍን ቋንቋን ሜላታትን ብምጥቃም ካብ ናይ ርሑቕን ናይ ቀረባን ዝሓለፉን ዘለውን ጎነጾትን በደላትን ንምግልጋልን ንምሕዋይን ዘገልግል መሰጋገሪ ድልድል ኢዩ።

ዝሓለፉ ጎነጾት ንምድቃስ፥ ቂም ንምውጋድን ስኒት ንምስፋንን ዝግበር ናይ ሃገራዊ ዕርቂ መስርሕ አገደስቲ ካልኣት ጠቕምታትን ውጽኢታትን'ውን አለውዎ። ሓቂ ምንጋርን ሕሉፍ ምስናድን ሸነኻት ሃገራዊ ዕርቂ ብቐንዱ ዜጋታት ኩነታት ህዝቦምን ሃገሮምን ብዑምቀት ፈሊጦምን ተረዲኦምን ዋንነት ጉዳያቶም ዘረጋግጹሉ (ወይ empowered ዝኾኑልይ) መድረኽ ከበስር ይኽእል ኢዩ። መሰሎም ፈሊጦም ንነብሶምን ንካልኣት ዜጋታትን ዝጣበቁ ንቑሓት ዜጋታት ድማ አንጻር ኩሉ ናይ ሕግን ፖሊቲካን መሰላትን ሸርታሕታሕ ዋሕስ ህዝቦምን ሃገሮምን ይኾኑ። ካብዚ ገጢሙና ዘሎ ዝዚፍ ሃገራዊ ትራጀዲ ተገላጊልና አብኡ ንምብጻሕ ግን፥ ዓይነታዊ ህላዌ ህዝብናን ሃገርናን ንምርግጽ ናይ ነፍሲወከፍና ውልቃዊ ምርጫ አነጺርና ምልላይ ይድልየና፤ ምኽንያቱ ሃገራዊ ዕርቂ ብነብስና ሰለዝጅመር።

ምስ ነብስና ክንዕረቕ፥ ንዝበደልናዮም ወገናትና ሓቀኛ ጣዕሳ ብምርኣይ ይቕሬታ ክንሓቶምን ብዓጻፋ ዝበደልናዮም ክንክሕሶም ድሉዋት ክንከውንን፤ ንዝበደሉና ድማ ናቶም ይቕሬታ ካይተጸበና ክንሓድገሎምን ክንክእል ምእንቲ ካብ ነናይ ውልቅና ውሻውያን ዓበይቲ ግጥማት ዕጢታት ኮይና ክንወጽእ ይድልየና።